

Skovgaards glasmalerier

Af Karen Agerbæk

I Thomas Kingos Kirke er noget af det, man ikke kan undgå at bemærke, de tre glasmalerier i koret. Der er ingen altertavle, så glasmalerierne fungerer nærmest som en sådan.

Glasmalerierne blev ved kirkens opførelse skænket af en anonym, som dog blev afsløret i bogen *Med troen som bygherre* som værende konsul Thorvald Andersen, der boede på Helgavej. Glasmalerierne har derfor også 100-års jubilæum i 2024.

De er tegnet af Joakim Skovgaard, en maler der levede 1856-1933 og som var kendt for at lave kirkekunst, fx udsmykningen af Viborg Domkirke i 1900-1906.

Joakim Skovgaard var en maler, der kastede sig over forskellige materialer at male på. Ud over det oplagte, lærred, malede han på træ, fx i Skt. Olai i Helsingør, på kalk, fx i Viborg Domkirke, og på glas. Han var også billedhugger.

Glasmosaikker og glasmalerier har en lang historie bag sig – også i kirker.

Glasmosaikker

Derhjemme har jeg 5 glasengle hængende på væggen. De er lavet af palæstinensiske kunstnere og af glas fra vinduer i kirker i Betlehem, der blev ødelagt i starten af 2000-tallet. Stykkerne af glas blev samlet op, og kunstnere lavede engle af dem. Jeg har i øvrigt købt dem gennem *Folkekirkenes Nødhjælp*, som solgte dem til støtte for de palæstinensiske kunstnere, der laver dem. De er eksempler på glasmosaikker, hvor ensfarvede stykker glas i forskellige farver bindes sammen af et metal.

Et andet eksempel på glasmosaikker i dagligdagen kan ses i de blyindfattede ruder i mange huse, selv om der efterhånden ikke er så mange af dem tilbage. Også her bindes de farvede glasstykker sammen af metal. Hver felt med sin farve, ganske dekorativt.

Egentlig skyldtes teknikken med mosaikker, at man i starten ikke kunne producere store flader af farvet glas, så man var nødt til at stykke vinduerne sammen. Senere har det været til pynt. Teknikken stammer tilbage fra antikken.

Man kunne selvfølgelig også producere glas i forskellige former eller skære det til, så man kunne bygge et motiv op. Det kan ses af mine engle – og af de blyindfattede ruder.

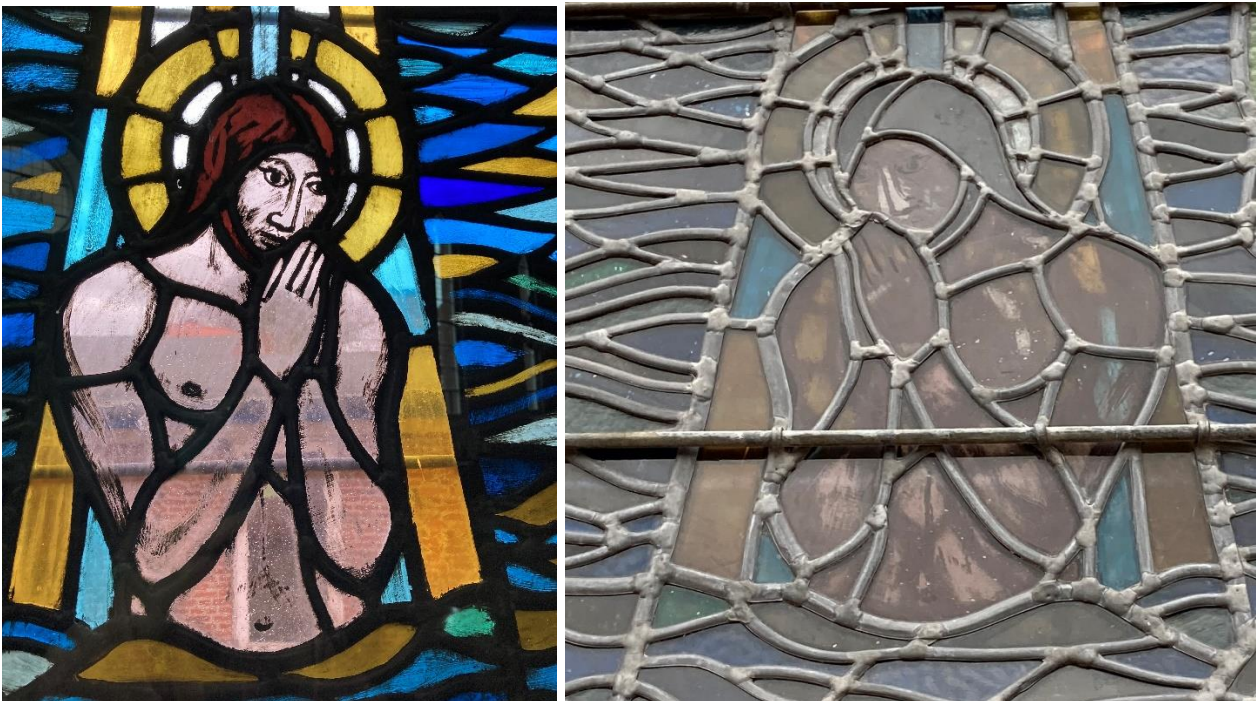
Glasmalerier

Jeg kalder Skovgaards korvinduer for glasmalerier. Det er, fordi de er lavet med en teknik, hvor man maler på glasset. Man ville gøre vinduerne endnu mere udtryksfulde, end hvad glasmosaikker kan, og det gør man med glasmaleri.

Som navnet siger, maler man på glasset i stedet for at bygge op af farvet glas. Man kan også sige, at glasmaleriet i Thomas Kingos Kirke er en blanding af en mosaik og et maleri, fordi det grundlæggende stadig er glas bundet sammen med metal.

Prøv i kirken at gå tæt på korvinduerne. Se fx på Jesu Døb, som er i det højre korvindue forneden.

Her er vist både forsiden og bagsiden af vinduet (fotograferet fra atriumgården). Her kan man på bagsiden se det metalgitterværk, der er i vinduet. Man kan fx se, at strålekransen om Jesu hoved består af glas adskilt, som det er ud på forsiden, i alt 8 gule stykker, med et stykke blå glas lige over hovedet. Man kan se nuancer i det gule og det blå, så også her er anvendt glasmaleri. Men der, hvor glasmaleri tydeligst adskiller sig fra glasmosaik, er der, hvor der er malet nuancer i ansigt og hår. Ansigtet med øjne, næse, øjenbryn, kind og mund er på et stykke glas. Håndens fingre er også malet på. Nuancer og detaljer overalt.

Maling på glas er en teknik, hvor man bruger glasset som lærred. Det udføres af håndværkere, der mestrer det. Når vi siger, at glasmalerierne i Thomas Kingos Kirke er lavet af Joakim Skovgaard, betyder det, at han har tegnet, hvordan det skulle se ud. Derefter er det dygtige håndværkere, der overfører det til glas og metal. Teknikken er at male på glasset og derefter brænde farverne fast. Ved glasmosaik er glasset gennemfarvet.

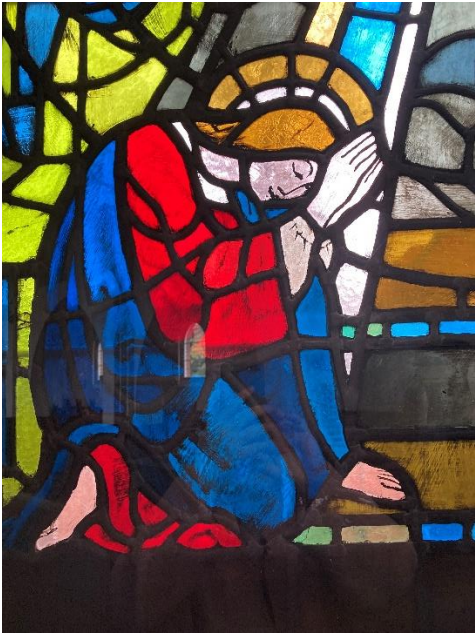
Teknik med glasmaleri blev indført i Danmark af Auguste Duvier, 1860-1928, som var gået på pension, da glasmalerierne i Thomas Kingos Kirke skulle laves. Trods sit franske navn var han københavner, med en glarmester som far, og han havde sit værksted i København fra ca. 1892. Han tog på studierejser til Frankrig, Sydtyskland og Italien og tog teknikken til sig. Han begyndte snart at producere og blev hurtigt anerkendt. Han arbejdede blandt andet sammen med Joakim Skovgaard om glasmalerier i Viborg Domkirke i 1906 og har især sat sit præg i København, fx med Københavns byvåben malet på glaspartiet ved indgangen til rådhuset.

Duvier var som sagt gået på pension, da Skovgaards glasmalerier skulle laves i Thomas Kingos Kirke. Det blev derfor hans efterfølger, Odin Hansen, som han havde arbejdet sammen med i mange år, der fik arbejdet med at lave disse. Det fremgår af tilbud fra 18. september 1922 og efterfølgende kvittering for arbejdet den 5. juli 1924 (findes i Skovgaardarkivet i Viborg).

Og et godt stykke håndværk blev det, som det kan ses af nedenstående.

Fra lodtrækningen om kappen i det midterste korvindue forneden. Bemærk mønstret i hans beklædning.

Detaljer fra venstre korvindue forneden, Maria Bebudelse.